

EN ÇOK KÖMÜR YAKACAK 5 ŞİRKET AÇIKLANDI.

05 Ekim 2018

Basın Bülteni (Press Release in Turkish)

Kömürün Kara Listesi Açıklandı: Dünyada yeni kömürlü termik santral planlayan en büyük 120 şirket listesinde Türkiye'den de 5 şirket var. Toplam planlanan santral kapasitesi üzerinden hazırlanan listede EÜAŞ (Elektrik Üretim A.Ş.) ise ilk 10'da.

Hükümetlerarası İklim Değişikliği Paneli'nin (IPCC) 1,5°C Özel Raporu'nun açıklanacağı tarihten dört gün önce, sivil toplum kuruluşları tarafından hazırlanan **dünyanın en büyük 120 yeni kömürlü termik santral planlayan şirketi** listesi yayınladı. Urgewald ve 28 STK'dan oluşan ortakları, yeni kömürlü termik santral projelerinin yüzde 68'ini elinde bulunduran en büyük 120 şirketin isimlerini ve proje detaylarını açıkladı. Listenin tamamı www.coalexit.org/database adresinde yer alıyor.

Dünyada yeni kömürlü termik santral planlayan en büyük 120 şirketin arasında beş tane de Türkiye'den şirket var. Elektrik Üretim A.Ş. (EÜAŞ) planladığı 15 bin 370 MW kurulu güç ile küresel listede yedinci sırada yer alıyor. EÜAŞ'ın ihaleye çıkarmayı planladığı kömürlü termik santral projelerinden en büyüğü muazzam ölçüde su stresi yaşayan bir bölgede kurulmak istenen 5 bin MW'lık Konya Karapınar projesi.

Her ne kadar 2017 yılı yenilenebilir enerji açısından rekorların kırıldığı bir yıl olduysa da, kömüre dayalı elektrik üretimi dünyanın birçok yerinde artmaya devam ediyor. Halihazırda, 59 ülkede planlama ya da geliştirme aşamasında 1.380 yeni kömürlü termik santral ya da ünite mevcut. Bu yeni kömürlü termik santrallerin inşaatları tamamlandığı takdirde, küresel kömürlü termik santral filosuna 672 bin 124 MW eklenerek yüzde 33'lük bir artış yaşanacak.

Listenin başında Çin ve Hindistan var

Listenin başında dünyanın en büyük kömürlü termik santral işletmecisi, toplam **37 bin 837 MW** gücünde yeni kömürlü termik santral inşa etmeyi hedefleyen **Çin Ulusal Enerji Yatırım Grubu (National Energy Investment Group-NEI)** yer alıyor. NEI geçen yıl Çin hükümetinin Shenhua Grup ve China Guodian'ı birleştirmesinin ardından kurulmuştu. Listede iki numarada planlama ve inşaat aşamasında 25 bin 097 MW gücünde yeni kömürlü termik santraller ile **China Huadian** ve ardından üç numarada 25 bin 056 MW ile **Hindistan'ın Ulusal Termik Enerji Kurumu (National Thermal Power Corporation-NTPC)** yer alıyor.

EÜAŞ ise toplamda 15 bin 370 MW gücünde kömürlü termik santral projesini hayata geçirme hedefiyle listede 7.sırada yer alıyor.

Bu şirketler halihazırda oldukça büyük kömürlü termik santral filoları işletirken, en çok **yeni kömürlü termik santral planlayan 120 şirketin yüzde 28'inin ise henüz devreye alınan hiçbir**

kömürlü termik santrali bulunmuyor. Urgewald'ın Direktörü Heffa Schücking açıklamasında: “Yaptığımız analiz birçok ülkede kömür madenciliğinin kömüre dayalı elektrik üretiminin büyümesindeki temel etkeni oluşturduğunu gösteriyor,” dedi. En çok kömürlü termik santral planlayan 120 şirketten 46'sı aynı zamanda kömür üreticisi. Yeni kömürlü termik santral planlayan 59 ülkenin 11'inde mevcut kömürlü termik santral kurulu gücü 600 MW ya da altındayken, 16'sında ise halihazırda devreye alınmış hiçbir kömürlü termik santral bulunmuyor.

Türkiye'de 38 bin MW yeni kömür santrali planlanıyor

Türkiye'de planlanan yeni kömürlü termik santral proje sayısı, 2015'de 70'in üzerinde projeden Temmuz 2018'de yaklaşık 50 projeye düştü. Bu düşüşün ardında yerel toplulukların ve sivil toplumun bu projelerin özellikle sağlık, geçim kaynakları ve iklim etkilerine karşı verdiği mücadelelerden, Türkiye hükümetinin yerel kömür projelerini tercih eden politikasındaki değişiklik ve sponsor şirket ve yatırımcıların yaşadığı finansal sıkıntılara kadar farklı nedenler bulunuyor. **Ancak, 38 bin MW'ın üzerinde yeni kömürlü termik santral planına sahip Türkiye, hâlâ dünyanın en fazla kömürlü termik santral projesine sahip dördüncü ülkesi konumunda.**

Yıldırım Enerji ve Hattat Holding de önemli kömürlü termik santral işletmecileri olarak listede yer alıyor. Türkiye'nin en uzun ömürlü kömür karşıtı mücadelelerinden biri de, Karadeniz'in Amasra ilçesinde 1.320 MW'lık bir kömürlü termik santrali inşa etmek isteyen Hattat Holding'e karşı yürütülüyor.

Çin dünyadaki termik santral projelerinin üçte birine talip

Dünyanın en büyük 120 kömürlü termik santral işletmecisi listesinde 42 ülkeden şirket yer alıyor ve bu şirketlerin beşte biri Çin merkezli. **Çin güneş ve rüzgâr enerjisine dayalı elektrik üretiminde dünya lideri olmasına rağmen, küresel ölçekteki kömürlü termik santral projelerinin üçte birinden fazlasını gerçekleştirmeyi hedefliyor.** Çinli şirketler aynı zamanda Çin dışındaki ülkelerde yeni kömürlü termik santraller kurulmasında da kilit rol oynuyor ve halihazırda 17 ülkede toplam 59 bin 619 MW gücünde yeni kömürlü termik santraller geliştiriyor. **Çinli şirketler tarafından geliştirilen kömürlü termik santrallerin neredeyse yüzde 19'u Çin dışındaki ülkelerde yer alıyor.** Japon şirketlerin toplam 37 bin 44 MW'lık yeni kömürlü termik santral kapasitesinin 21 bin 930 MW'ı (yüzde 59'u) Japonya dışındaki ülkelerde planlanıyor.

Yatırımcı kömürden vazgeçiyor

Yeni Kömürlü Termik Santral Planlayan Şirketler Listesi finans sektörünü hedefliyor. Planlanan, ilan edilen veya lisans alan yeni kömürlü termik santral projelerinden kaçının ilerleyeceği çoğu zaman bir finansman meselesi. **Schücking'e göre: “Listemiz bankalara ve yatırımcılara sorumluluk sahibi iklim aktörleri olmak için ihtiyaç duydukları bilgiyi sağlıyor. Devreye sokulan her bir kömürlü termik santral Paris Anlaşması hedefleriyle aramıza bir engel koyuyor.”** Son bir yıl içinde, Allianz, AXA ve Generali gibi Avrupa'nın en büyük yatırımcılarından bazıları kömürlü termik santral işletmecilerinin yatırım portföylerine girişini engelleyen politikalar uygulamaya geçirdi ve dünyanın en büyük uluslararası bankaları ve

yatırımcılarının birçoğu artık Uргewald'ın araştırmasına başvuruyor.

Planlanan kömürlü termik santral proje sayısı Çin'deki yeni politikalar ve Hindistan gibi ülkelerde yenilebilir enerji maliyetlerindeki büyük düşüşe bağlı olarak 2016'dan bu yana önemli derecede azalmış olsa da küresel ölçekte kömürlü termik santral filosu büyümeye devam ediyor. Paris İklim Anlaşması'nın müzakere edildiği Aralık 2015'ten bu yana, küresel kömürlü termik santral kurulu gücünde **92 bin MW**'lık bir artış yaşandı. Bu sayı Rusya ve Japonya'nın toplam işletmedeki kömürlü termik santral kurulu gücüne eşit. Schücking: "Finans kurumlarının tepki göstermesi ve kömürden tamamıyla çıkmak için politikalar uygulamaya geçirmesi gerekiyor" yorumunu yaptı.

Rapordaki Türkiye Bölümü

Türkiye:

Türkiye'de planlanan yeni kömürlü termik santral proje sayısı, 2015'de 70'in üzerinde projeden Temmuz 2018'de yaklaşık 50 projeye düştü. Bu düşüşün ardında yerel toplulukların ve sivil toplumun bu projelerin sağlık, geçim kaynakları ve iklim etkilerine karşı verdikleri mücadelelerden, Türkiye hükümetinin yerel kömür kömür projelerini tercih eden politikasındaki değişiklik ve sponsor şirket ve yatırımcıların yaşadıkları finansal sıkıntılara kadar farklı nedenleri bulunuyor. Ancak, 38.000 MW'ın üzerinden yeni kömürlü termik santral planlarına sahip Türkiye hâlâ dünyanın en fazla kömürlü termik santral projesine sahip dördüncü ülkesi konumunda. Bu ek kapasitenin yaklaşık 1.000 MW'ını rehabilitasyon çalışmalarıyla kapasite artırımı planlanan mevcut kömürlü termik santralleri oluşturmaktadır.

Resmi 2023 hedeflerine göre, Türkiye kömüre dayalı enerji üretimini ikiye katlayacaktır. Ancak, CoalSwarm Küresel Kömürlü Termik Santral Takipçisi'nin araştırmalarına göre, Türkiye'de çok daha fazla miktarlarda kömüre dayalı enerji üretimi yapılması planlanan aday santral vardır. Türkiye'nin yeni kömürlü termik santral planlarının merkezinde ülkedeki kömürün büyük kısmını kontrol eden kamu kuruluşu EÜAŞ bulunmaktadır. EÜAŞ kısa süre önce kâr getirmeyen kömür projelerini yatırımcılar ve finansçılar açısından cazip kılacak yeni finansman ve iş modelleri geliştirilmesinde öncülük etmeye başladı. Kömürlü termik santrallerin varlıklarını ve başlıca linyit rezervlerini ihaleye çıkaran EÜAŞ, kamu kaynakları, altyapı ve arazilere uygun koşullu erişim sağlıyor. Özelleştirme süreçleri, aynı zamanda firmalara bazı lisans ve etki değerlendirme süreçlerinden muafiyet de sağlıyor zira EÜAŞ bu süreçleri ihalelerden önce hallediyor. Hükümetin yeni kömür politikaları doğrultusunda enerji üreticileri artık, büyük kısmı düşük kaliteli linyitten oluşan yerli kömür kaynaklarını kullandıkları takdirde, kamu tarafından yapılan cömert kapasite ödemelerinden ve dolar bazında, sabit miktarlı elektrik alım garantisinden faydalanıyor.

EÜAŞ'ın yeni "kılçıksız yatırım" modeli doğrultusunda özelleştirilen ilk proje olan 800 MW'lık Çayırhan B kömürlü termik santrali Kolin, Kanyon ve Çelikler Holding'den oluşan konsorsiyuma verildi. 2017 başında nihailendirilen özelleştirme sürecine ve tüm izinlerin özelleştirme öncesinde alınmış olmasına rağmen bu projenin ilerlemesiyle ilgili henüz bir gelişme olmadı. EÜAŞ'ın ihaleye çıkarmayı planladığı kömürlü termik santralleri projelerinin en büyüğü ise su kaynaklarında son derece büyük sorunlar yaşayan bir bölgede kurulmak istenen 5.000 MW'lık Konya Karapınar projesi. Yıldırım Enerji ve Hattat Holding de Türkiye'de kayda değer kapasitede yeni termik santral planlayan diğer şirketlerden. Türkiye'nin en uzun ömürlü kömür karşıtı mücadelelerinden biri Karadeniz'in Amasra ilçesinde 1.320 MW'lık bir kömürlü termik santrali inşa etmek isteyen Hattat Holding'e karşı yürütülüyor. 12 yıldan bu yana yöre halkı bu planlara karşı son derece çetin bir mücadele

veriyor ve bunları mahkemeye taşıyor. 120 STK ve bölgeden belediyeler Amasra'nın eşsiz çevre ve kültür mirasını korumak için güçlerini birleştirdi.

Editöre Notlar:

Yeni Kömürlü Termik Santral Planlayan Şirketler Listesi'nin Arka Planı

Planlanan yeni kömürlü termik santral proje stoku son derece dinamik. Her yıl, yeni kömürlü termik santral planları ilan ediliyor, eski planlardan vazgeçiliyor ya da bazı durumlarda planlanan projelerde santral iştirakçilerinde değişiklikler yaşanıyor. **İlk Kömürlü Termik Santral İşletmecileri Listesi Urgewald tarafından bankacı ve yatırımcılara bir araç sunmak amacıyla 2017 yılında hazırlanmıştı.** Bu araç, etki ve verimliliğinin korunması için, her yıl güncelleniyor. 2018 yılının listesine [buradan](#) erişebilirsiniz.

2018 Kömürlü Termik Santral İşletmecileri Listesi'nde temel alınan kriterler: Kurulu güç değeri (planlanan MW), Coğrafya (önemli büyüklükteki kömürlü termik santral projelerinin planlandığı ülkeleri kapsamak üzere coğrafi ağırlıklandırma yapılmıştır) ve Santral İştirakçileri (liste Mühendislik, Tedarik ve İnşaat ya da tedarik sözleşmelerini değil, hisse payını temel almaktadır). Yeni Kömürlü Termik Santral Planlayan Şirketler Listesi yatırımcıların kömürden çıkması için atılacak ilk adımlarına kılavuzluk edecek bir "elemeye kalanlar" listesi olarak tasarlanmıştır ve kömürle ilişkili faaliyetleri dikkate değer olan 700'ün üzerinde şirket hakkında bilgi sağlayan Küresel Kömürden Çıkış Listesi (**Global Coal Exit List**) veritabanının bir parçasıdır. Urgewald yeni kömürlü termik santral projeleri hakkındaki bilgi için CoalSwarm'ın Küresel Kömürlü Termik Santral Takipçisi'ni (**Global Coal Plant Tracker**) kullanıyor ve bunlara kendi araştırma sonuçlarını ekliyor. Urgewald aynı zamanda Küresel Kömürden Çıkış Listesi'nde yer alan şirketlerin yatırımcıları hakkında da araştırma yapıyor ve sonuçları önümüzdeki aylarda açıklayacak.

Detaylı bir genel bakış ve her ülkenin kömürlü termik santral planlarının dinamiği ve başlıca aktörleri için Kömürlü Termik Santral İşletmecileri Listesi'nin ilişkiindeki bölgesel bilgi notuna bakınız. www.coalexit.org/downloads

Daha fazla bilgi için:

Moritz Schroeder, Urgewald's İletişim Direktörü:
moritz@urgewald.org, +49 2583 304 92 - 19